

Riksdagens svar på regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning

Till riksdagen har överlämnats regeringens proposition nr 82/1998 rd med förslag till lag om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning. Riksdagen har i ärendet mottagit social- och hälsovårdsutskottets betänkande nr 38/1998 rd och stora utskottets betänkanden nr 4/1998 rd och 4 a/1998 rd.

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att accisen rulltobak höjs till samma nivå som de andra tobaksacciserna.

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp effekterna av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning och vidtar nödvändiga åtgärder för att ytterligare minska rökningen bland befolkningen.

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att 1,0 procent av tobaksaccisens årliga avkastning i överensstämmelse med rekommendationen från WHO används till hälsoupplysning för att få människor, framför allt unga att inte börja röka.

Riksdagen förutsätter att regeringen i sin anti-rökpolitik ger högsta prioritet åt arbetet på att förhindra rökning bland barn och unga och i sin berättelse till riksdagen om folkhälsoarbetet redogör för vilka metoder som använts och med vilket resultat.

Riksdagen har antagit följande lag:

Lag

om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 13 augusti 1976 om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976) 5 § 4 mom. och 16 §,

av dessa lagrum 5 § 4 mom. sådant det lyder i lag 765/1994,

ändras 2 § 5 punkten, 3 § 2 punkten, 6 § 3 och 4 mom., 7 §, 12 § 4 och 5 punkten, 13 § 2 mom., 14, 17 och 20 §, 21 § 2 och 5 mom., rubriken för 7 kap., i 23 § det inledande stycket samt 1 punkten, 24 §, 27 § 2 mom., rubriken för 9 kap., 28 §, 31 § 3—5 mom. och 32 § 3 mom.,

av dessa lagrum 2 § 5 punkten samt 6 § 3 och 4 mom. sådana de lyder i lag 953/1992, 7 § sådan den lyder delvis ändrad i sistnämnda lag, 12 § 4 och 5 punkten, 13 § 2 mom., 31 § 3—5 mom. och 32 § 3 mom. sådana de lyder i nämnda lag 765/1994, 14 § och 17 § samt 20 § delvis ändrad sådana de lyder i nämnda lag och i lag 1148/1994, 21 § 2 och 5 mom. sådana de lyder i sistnämnda lag, det inledande stycket i 23 § sådant det lyder i lag 768/1992 och 27 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1037/1987, samt

fogas till 10 §, sådan den lyder i nämnda lag 765/1994, ett nytt 2 och 3 mom., samt till lagen nya 10 a och 11 a §, till 12 §, sådan den lyder i sistnämnda lag, en ny 6 punkt och till lagen en ny 30 a § som följer:

2 §

I denna lag avses med

5) *tobaksimitation* en produkt som till formen har en nära likhet med en tobaksprodukt eller ett rökdon, men som inte innehåller tobak eller dess surrogat,

3 §

Utöver vad i denna lag stadgas skall

2) på tobakssurrogat, tobaksprodukten, rökdon och tobaksimitationen tillämpas vad som bestäms om konsumenternas skyddande mot försäljning av underhaltiga produkter och mot därav föranledd ekonomisk förlust, samt

6 §

Den som tillverkar eller importerar cigaretter skall en gång om året lämna social- och hälsovårdens produkttillsynscentral uppgifter om tjär- och nikotinhaltarna i cigaretter som säljs i näringsverksamheten.

Vederbörande ministerium meddelar närmare bestämmelser om den anmälan som nämns i 3 mom. och om de metoder som skall tillämpas när cigaretternas tjär- och nikotinmängder mäts.

7 §

Den som tillverkar eller importerar en tobaksprodukt skall innan tobaksprodukten säljs eller på annat sätt överläts i näringsverksamheten förse minutförsäljningsförpackningen för tobaksprodukter med en varning för de men för hälsan som tobaken vållar samt med uppgift om de tjär- och nikotinmängder som uppstår vid rökning av en cigarett, så som närmare bestäms genom förordning.

Vederbörande ministerium kan meddela närmare bestämmelser om de i 1 mom. avsedda påskrifterna på minutförsäljningsförpackningar.

Angående de uppgifter på en tobaksprodukts minutförsäljningsförpackning som

hänför sig till påförande av accis gäller särskilda bestämmelser.

Genom förordning kan bestämmas att även vid försäljning eller annan överlåtelse av rökdon i tillämpliga delar skall iakttas vad som ovan i denna paragraf bestäms om tobaksprodukter.

Bestämmelserna i denna paragraf samt i 5 och 6 § gäller inte tobaksprodukter eller rökdon som exporteras, inte heller försäljning av tobaksprodukter eller rökdon för försäljning på fartyg eller luftfartyg i internationell trafik eller försäljning av tobaksprodukter eller rökdon i en butik för skattefria varor på ett sådant fartyg eller en flygplats.

10 §

En näringsidkare som säljer tobaksprodukter eller rökdon skall på egen bekostnad göra upp och genomföra en plan för egenkontroll varmed överlåtelse av tobaksprodukter eller rökdon till en person som inte har fyllt aderton år förhindras.

Vederbörande ministerium meddelar närmare föreskrifter om uppgörandet av planen för egenkontroll, planens innehåll och genomförandet av planen.

10 a §

Det är förbjudet att i näringsverksamhet importera, sälja eller på annat sätt överlåta tobak som är avsedd för oralt bruk.

Det är förbjudet att sälja tobaksprodukter på tullauktion.

11 a §

Tobaksrök är ett karcinogen. För skydd mot tobaksrök i arbete gäller vad som bestäms i lagen om skydd i arbete (299/1958) och i författningar och bestämmelser som utfärdats med stöd av den, om ingenting annat följer av denna lag.

12 §

Tobaksrökning är förbjuden

4) i inre utrymmen av allmänna kommunikationsmedel,

5) på arbetsplatser i gemensamma och allmänna samt för kunder avsedda lokaler och

6) vid bardisken och i spelutrymmen i restauranger och andra förplågnadsrörelser, om det inte annars kan förhindras att arbetstgarna där exponeras för tobaksrök.

13 §

Med avvikelse från bestämmelserna i 12 § 2 och 5 punkten får rökning tillåtas i gästernas inkvarteringsrum på hotell eller andra inkvarteringsrörelser samt i restauranger och andra förplågnadsrörelser vilkas serveringsutrymme är mindre än 50 kvadratmeter. Av ett serveringsutrymme som är större får högst 50 procent reserveras för rökare. Tobaksrök får härvid inte sprida sig till det område där tobaksrökning är förbjuden. De restaurangutrymmen i samma hotell och restauranghelhet som är öppna samtidigt betraktas som en och samma restaurang. Med serveringsutrymme avses utrymme reserverat för intagande av mat och dryck som serveras där.

14 §

Den allmänna ledningen och styrningen av att denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser iakttas ankommer på vederbörande ministerium och övervakningen på social- och hälsovårdens produkttillsynscentral.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral övervakar att de i 5—9 § ingående bestämmelserna om sammansättning och kvalitetsövervakning samt försäljning och reklam som gäller tobaksprodukter iakttas. Produkttillsynscentralen styr länsstyrelserna när det gäller att sköta de uppgifter som med stöd av denna lag ankommer på den.

Länsstyrelsen styr inom länets område kommunerna i verkställigheten av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Kommunen övervakar inom sitt område att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas. Inom kommunens område sköts uppgifterna enligt denna lag av ett organ som kommunen förordnat. Kommunfullmäktige kan besluta att organet kan överföra sina befogenheter på en tjänsteinnehavare. Lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) skall tillämpas på den verksamhet som en kommun ordnar med stöd av denna lag, om inte något annat bestäms genom lag.

Om inte något annat bestäms i denna lag övervakar arbetarskyddsmyndigheterna att bestämmelserna i 12 § 5 punkten och 13 § 3 mom. som gäller förbud mot och begräns-

ning av tobaksrökning iakttas på arbetsplatserna, enligt vad om detta bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973).

Tullen övervakar att det importförbud som avses i 10 a § 1 mom. iakttas.

Polisen övervakar att 12 § 3 punkten iakttas vid offentliga tillställningar.

17 §

Kommunen skall på eget initiativ eller på basis av gjorda anmälningar förrätta inspektioner av lagrings- och försäljningsplatser för tobaksprodukter samt övervaka försäljning av tobaksprodukter och rökdon, egenkontrollen av försäljningen, reklam och annan säljfrämjande verksamhet som gäller tobaksprodukter, rökdon och tobaksimitationer samt iakttagandet av rönkningsförbud och rönkningsrestriktioner inom sitt verksamhetsområde.

Om man i samband med inspektion eller på annat sätt upptäcker sådan verksamhet som strider mot bestämmelser eller föreskrifter, skall kommunen förbjuda verksamhet som strider mot bestämmelserna eller föreskrifterna samt sätta en tidsfrist, inom vilken en sådan verksamhet skall upphöra.

Har rättelse inte skett inom utsatt tid eller har det förfarande som strider mot bestämmelserna och som nämns i anvisningarna fortsatt eller upprepats efter den utsatta tiden, skall kommunen anmäla detta

1) till allmänna åklagaren, om det är fråga om ett förfarande som strider mot 10 eller 11 §, 12 § 1—4 punkten eller 13 § 1 eller 2 mom., samt

2) till social- och hälsovårdens produkttillsynscentral, om det är fråga om försäljning eller annan överlåtelse i näringsverksamhet av tobaksprodukter eller rökdon som strider mot 5—7 § eller annat förfarande som strider mot dessa bestämmelser eller om det är fråga om reklam eller säljfrämjande verksamhet som är förbjuden enligt 8 och 9 §.

20 §

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan när den fattar beslut om ett förbud enligt 18 § 1 och 2 mom. samt 19 § förplikta den som förbudet gäller att inom utsatt tid och på det sätt som produkttillsynscentralen bestämmer vidta en rättelseåtgärd, om detta skall anses nödvändigt på grund av de uppenbara olägenheter som det

mot bestämmelserna stridande förfarandet orsakar.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral eller kommun kan förstärka det förbud som utfärdas med stöd av bestämmelserna i denna lag, genom att förelägga vite eller hot om att en åtgärd som inte vidtagits inom utsatt tid, utförs på den försumliges bekostnad.

På vite och hot om tvångsutförande som förelagts med stöd av denna lag tillämpas vad som bestäms om detta i viteslagen (1113/1990), om inte något annat föreskrivs i denna lag.

21 §

I beslut om vite eller hot om tvångsutförande som kommunen eller dess i 14 § 4 mom. avsedda tjänsteinnehavare förelagt för att förstärka iakttagandet av anvisningar i ett ärende som avses i 1 mom. får ändring inte sökas genom besvär. Den som har förelagts vitet eller hotet om tvångsutförande kan genom ansökan föra ärendet till social- och hälsovårdens produkttillsynscentral inom 14 dagar från delfåendet av anvisningarna. En part som har meddelats ett beslut av produkttillsynscentralen kan föra ärendet till marknadsdomstolen så som anges i 3 mom.

Länsrätten dömer ut vite som social- och hälsovårdens produkttillsynscentral och kommunen förelagt den som handlat i strid med 5 och 6 § samt kommunen den som handlat i strid med 10, 11 och 12 § eller 13 § 1 mom. och fattar beslut om verkställighet av hot om tvångsutförande, på ansökan av den som förelagt vitet eller hotet om tvångsutförande.

7 kap.

Forskning, uppföljning och verksamhet för inskränkande av tobaksrökning

23 §

Vederbörande ministerium samt den under ministeriet lydande länsstyrelsen skall

1) svara för den riksomfattande och regionala verksamheten för inskränkande av tobaksrökning,

24 §

Kommunen svarar den lokala verksamheten för inskränkande av tobaksrökning.

Kommunerna skall sörja för att i 23 § avsett material i behövlig mängd finns tillgängligt för medborgarorganisationerna och läroanstalterna inom deras verksamhetsområde samt även för andra som behöver sådant dylikt material.

27 §

Det anslag som nämns i 1 mom. används för arbetet för bekämpning av tobaksrökning, för hälsofostran samt för sådan forskning, uppföljning och verksamhet för inskränkande av tobaksrökning som avses i 7 kap. och som stöder hälsofostran, i enlighet med en dispositionsplan som vederbörande ministerium årligen fastställer. Vid beredningen och verkställandet av dispositionsplanen kan myndigheter och inrättningar inom förvaltningsområdet i fråga samt annan sakkunskap inom området utnyttjas.

9 kap.

Inspektionsrätt och rätt till information samt handräckning

28 §

En myndighet som avses i 14 § har för övervakningen av att denna lag samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas rätt att

1) få tillträde till och inspektera utrymmena och verksamheten på de platser där tobaksprodukter och rökdon tillverkas, förpackas, lagras och säljs och de handlingar som behövs för övervakningen,

2) av tillverkaren, importören och försäljaren av produkten i fråga avgiftsfritt ta och erhålla prov för undersökningar av tobak, tobakssurrogat, tobaksprodukter och rökdon, samt

3) till sitt förfogande kostnadsfritt få behövliga uppgifter, utredningar, handlingar och annat material.

Lämnas i 1 mom. 2 och 3 punkten avsedda prov, uppgifter, utredningar, handlingar och annat material inte inom utsatt tid, kan den myndighet som avses i 14 § förplikta vederbörande att vid vite lämna dem.

Vitet utdöms av allmän domstol på yrkande av den myndighet som avses i 14 §.

30 a §

En myndighet som avses i 14 § har rätt att av andra myndigheter få handräckning för övervakningen och verkställigheten av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

31 §

Den som i strid med 10 a § i näringsverksamhet säljer eller på annat sätt överläter tobak som är avsedd för oralt bruk eller i strid med det förbud som social- och hälsovårdens produkttillsynscentral eller kommunen utfärdat fortfarande säljer eller på annat sätt i näringsverksamhet överläter tobaksprodukter eller rökdon i strid med bestämmelserna i 6 § 2 eller 3 mom. eller 7 § 1 eller 2 mom. skall för *försäljning av produkter som strider mot tobakslagen* dömas till böter.

Den som i näringsverksamhet upprepade gånger i strid med kommunens förbud bryter mot 10 eller 11 § skall för *förseelse vid försäljning av tobak* dömas till böter.

Allmänna åklagaren får väcka åtal för gärningar som avses i 1—3 mom., med undantag av försäljning eller annan överlåtelse i näringsverksamhet av tobak som är avsedd för oralt bruk, endast på anmälan av social- och hälsovårdens produkttillsynscentral och för en gärning som avses i 4 mom. endast på anmälan av kommunen.

32 §

Allmänna åklagaren får väcka åtal för en gärning som avses i 1 mom. endast på an-

mälan av innehavaren av det allmänna kommunikationsmedlet, lokalen eller utomhusområdet, av arrangören av den offentliga tillställningen eller av deras representant eller av polisen samt för en gärning som avses i 2 mom. endast på anmälan av kommunen.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000. Lagens 11 a § träder dock i kraft den 1 juli 2000.

Utan hinder av det som i 13 § 2 mom. i denna lag bestäms om reservering av en restaurangs eller förplägnadsrörelses serveringsutrymme för rökare får av serveringsutrymmena högst 70 procent och serveringsutrymmen som är mindre än 100 kvadratmeter i sin helhet reserveras för rökare fram till den 1 juli 2001.

Om de enkla konstruktionsmässiga åtgärder och åtgärder i anslutning till ventilation som har vidtagits i en restaurang eller annan förplägnadsrörelse som är i användning när denna lag träder i kraft inte tillräckligt hindrar spridningen av tobaksrök till ett område där tobaksrökning är förbjuden, kan utan hinder av 13 § 2 mom. sådana nödvändiga konstruktionsmässiga ändringar och förbättringar av ventilationen som förorsakar betydande kostnader genomföras fram till den 1 juli 2003.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 17 februari 1999

